

Sub asediul privirilor. Rușinea sub lupă.

Dr. Riviș Ioana
Prof. Dr. Mircea Lăzărescu

Simptomul "de a fi privit"

Din punct de vedere antropologic și psihopatologic , privirea dintre oameni are multe ipostaze.

Sartre argumentează că existența noastră este inerent socială și că existăm nu doar ca "ființă-în-sine" (un lucru) sau "ființă-pentru-sine" (o ființă conștientă), ci și ca "ființă-pentru-alții". Privirea celuilalt este cea care ne face conștienți de această dimensiune a ființei noastre.

De asemenea, putem să ne dăm seama că suntem în fața unui om și nu a unei mașini sofisticate, evaluând privirea acestuia.

Ne privim continuu unii pe alții

- Privirea ne permite să acordăm proiectele noastre de acțiune cu cele ale celorlalți.
- Deși comunicarea verbală este importantă, privirea este esențială pentru rezolvarea rapidă a problemelor interpersonale și pentru colaborare.
- Importanța privirii este evidentă încă din primul an de viață, când privirea împărtășită dintre sugar și mamă este singurul mod de interacțiune.

În ce situații atragem privirile
celor din jur?

În ce condiții îi privim pe cei
din jur?

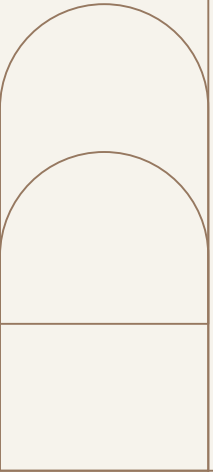
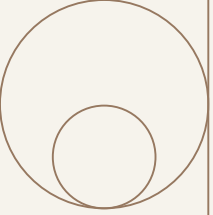

Ion Ţuculescu – Păunii
privirilor

Privirea directă ”ochi în ochi”

- Sinceritate
- Confruntare
- Privirea străpungătoare/puternică

Privirea cu efecte speciale

- Relaționarea interpersonală de profunzime
"dragoste la prima vedere"
 - Deochiul/ "maldochio"

Privirea ce supraveghează

Examinarea evaluativă

Psihopatologia simptomului de „a fi privit”

Simptomul de „a fi privit” se încadrează semiologic predominant în „halucinațiile funcționale”.

Subiectul se simte privit doar când, situațional, se află efectiv în prezența altor oameni, în apropierea vecinilor, pe stradă, la serviciu etc.

În aspectul său nuclear, simptomul nu apare acasă sau în raport cu persoanele apropiate, ci în zone publice.

Sunt incriminate mai multe persoane, cu sentimentul că acestea se înțeleg între ele, se coalizează. Sau, cel puțin, își îndreaptă concomitent atenția asupra sa.

Psihopatologia simptomului de „a fi privit”

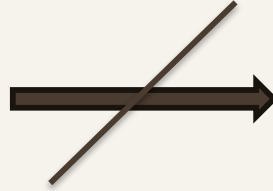
Acest simptom ne trimite la situația standard a unui eveniment trăit penibil în public, unde subiectul se face de rușine. În normalitate, astfel de evenimente sunt urmate de trăiri senzitiv-relaționale. Pe fondul convingerii că "toți știu ce i s-a întâmplat", subiectul resimte că lumea îl privește în mod deosebit.

Corelația simptomatologiei senzitiv relaționale, a "faptului de a fi privit", cu trăirile consecutive evenimentelor penibile, rușinoase și dezonorante, se exprimă și în sentimentul că "ceilalți comentează negativ subiectul".

"sunt privit"

urmărire, supraveghere
(prin aparate sau în
persoană)

"ceilalți vorbesc negativ
despre mine"

spațiul

public

„halucinații auditive în
care două sau mai
multe voci discută
despre subiect”.

Simptomele de prim
rang Schneider

Simptomul ”de a fi privit”

- Jaspers a comentat în **Psihopatologia** sa sentimentul ciudat al „prezenței cuiva străin în casă”, ca un fenomen care, deși nu e nici perceptiv, nici imaginativ sau ideatic, nu poate fi ignorat.
- La luptă se simte „prezența în apropiere a dușmanului”. (Sartre imaginează o situație în care un om ce privește la alții prin gaura unei cheii, are sentimentul neplăcut că este el însuși privit de către altul, pe la spate: intră în joc, evident, ”sentimentul prezenței cuiva” în preajmă, și nu perceperea lui vizuală, directă).
- Credinciosul care se roagă intens, poate resimți, în apropiere, prezența divinității. Astfel de trăiri „atmosferice”, care se corelează cu câmpul trăirii intimității atașamentului ce dă siguranță, nu pot fi excluse din psihopatologie, în conjuncție cu funcțiile psihologice clasice, de tipul percepției, imaginației, gândirii etc.

Rușinea

Este neobișnuit ca cineva să fie privit insistent în viața de zi cu zi. Această atenție neobișnuită provoacă jenă și tensiune, chiar și când privirea vine din spate, deoarece, în mod normal, privirile sunt fugare și periferice. O privire frontală este resimțită și mai acut, putând duce la emoție puternică și roșeață, un simptom asociat cu rușinea și, în cazuri patologice, cu ereutofobia (frica de a roși în public). Privirea directă în ochi este și mai dificil de suportat

Rușinea

În cultura occidentală fenomenul rușinii e corelat de obicei cu evenimentul biblic al conștientizării sexualității de către Adam și Eva urmată de izgonirea lor din Rai.

Rușinea indusă de goliciunea corporală expusă public, presupune o cultură în care îmbrăcămintea joacă un important rol socio-cultural, și în care funcționează o clară distincție între existența privată și cea publică.

În "spațiul public", statutul social se afirmă prin reprezentare, iar îmbrăcămintea joacă un rol esențial în acest proces. Persoana dezbrăcată își pierde identitatea și devine vulnerabilă, provocând reacții dezaprobatoare din partea celorlalți.

Rușinea

Plasarea unei persoane în centrul atenției publice, atunci când ea se manifestă pozitiv, când e admirată sau ascultată cu interes și coparticipare, se însoțește de trăiri afective pozitive. Dacă însă o persoană e în centrul atenției altora când trăiește o înfrângere, un eșec, când exprimă aspect nearmonic sau deficitar, urâțenie și dismorfism, ea trăiește o stare afectivă negativă, neplăcută, de înjosire, de rușine.

Fobia socială- DSM 5

Se referă la supraevaluarea situațiilor în care individul ar putea fi privit scrutător de către alții, examinat atent, și evaluat negativ; anticiparea exagerată și distorsionată a acestor eventualități neplăcute duce la evitarea lor, ca perturbarea vieții cotidiene.

Evaluarea negativă se referă la faptul că ar putea fi considerat slab, neatrăgător, excentric, plictisitor, murdar. Sau că va avea consecutiv anxietății, manifestări corporale exagerate: roșeață, tremurături, transpirație, bâlbâială etc. care, constatate de alții, conduc la evaluare negativă și rejecție.

Se mai descrie frica de a nu emite în societate gaze urât mirositoare, de a urina în prezența altora, de a mânca în public sau de a vorbi în fața unui auditoriu.

Sindromul de relație senzitivă

Sindromul de relație senzitivă (s.r.s.) constă dintr-o convingere anormală a subiectului, de tip delirant, că e privit în mod special și eventual comentat negativ în spații publice, de către persoane ce par a se reuni, complotând împotriva sa.

Pe stradă pacientul are impresia că lumea, cunoscuții - dar mai ales necunoscuții, - îl privesc în mod special, întorc capul după el, își fac semne cu subînțelesuri, schimbă priviri, zâmbesc, chicotesc, șușotesc între ei. La serviciu de asemenea, cum intră într-o încăpăre, ceilalți par a-l privi în mod special și a se înțelege prin semne.

Tulburarea dismorfic-
corporală

Obezitate

Anorexie nervoasă

Boli cutanate

Persoane
timide/evitante

Sindromul senzitiv-relațional

Circumstanțe umilitoare
(agresiune sexuală,
oprobiu public)

Idei de urmărire/ punere
sub supraveghere (mijloace
tehnice, psihologice,
supranaturale)

Sindromul de transparență

Mulțumim!

ioana.rivis@gmail.com
mlazarescu123@gmail.com

